

MODELARI

JORDI BALLONGA

La maximalització del mínim

La narrativa no ha de fer res. Només ha d'existir", va dir Raymond Carver. Després va situar uns personatges (pocs) a l'interior d'una casa, al voltant d'una taula de cuina o davant del televisor. Els va fer parlar. Els va fer callar. De vegades els va fer moure. I ell va anar escrivint el que veia i el que escoltava. I la seva escriptura es va convertir en un degoteig implacable de substantius i de verbs -gairé amb absència d'adjectius- que va fer declarar a Bill Buford, director de la revista *Granta*: "Carver escriu amb un estil espectral, despulpat, sense guarniments, amb verbs i nom senzills sòlidament situats en una cultura de consum ràpid: hamburgueses i aspiradores i ro-

bes amb el nom del dissenyador". Raymond Carver (Clatskanie, Oregon 1939 - Washington 1988) se'ns presenta com el paradigma de l'escriptor d'origen humil, de formació acadèmica tardana, amb problemes econòmics i laborals, i amb una addicció a l'alcohol que no supera fins que aconsegueix publicar l'any 1976. La seva literatura es construeix a base de relats breus que mostren l'altra ca-

ra del somni americà, amb escenes quotidianes d'aparència elemental. Recull l'herència sintètica i cinematogràfica de Hemingway, la despulla de tota retòrica, i es converteix en el pare adoptiu dels que a la dècada dels vuitanta patentarien la denominació *realisme brut*. A banda dels reculls de poemes, les seves narracions més destacables estan aplegades a *Will You Please Be Quiet, Please?* (1967), *What We Talk About*

When We Talk About Love (1981) i *Cathedral* (1983), traduïdes al català (Editorial Pòrtic) i al castellà (Editorial Anagrama). Carver, al costat de Salinger, encara és avui un referent de culte per als que volen edificar històries a partir de situacions mínimes, amb narradors poc intervencionistes i amb una certa il·lusió notarial de no treure ni afegir res sobre la realitat observada. Però els seus imitadors sovint cauen en la trampa: només en reproduïxen el despulament formal i s'obliden de la tensió soterrada que sempre amaguen les escenes triades. Per il·lustrar aquesta tensió -conduïda amb una monotonia que només es trenca amb un punt final desconcertant, que fa repensar la

ISIDRE GRAU

lectura- proposo el relat *Vostè és metge?* Comença: "Quan va sentir el telèfon, va sortir corrents de l'estudi en pijama, bata i sabatilles. Seria la seva dona, perquè eren més de les deu. Quan estava de viatge, solia telefonar cada dia, tard, després de prendre unes quantes copes. Era compradora, i estava fora tota la setmana. -Hola, estimada -va dir ell-. Hola -va repetir. -Qui és? -va preguntar una dona. -Com? Qui és? -va dir ell-. Amb quin número vol parlar?"

L'equívoc ja és a l'aire. I després de nou pàgines -eminentment dialogades, amb diverses anades i vingudes (d'aparència innòcua) a casa de la desconeguda i d'unes quantes trucades de l'esposa viatgera-, quan torna a sonar el telèfon, arribem al final del relat: "-Arnold. Arnold Breit a l'aparell -va dir. -Arnold? Mare meva, si que estàs cerimoniós avui! -va dir la seva dona amb veu forta, burlesca-. T'estic trucant des de les vuit. Que has estat de gresca, Arnold? Ell es va quedar en silenci, calibrant el seu to de veu. -Continues aquí, Arnold? -va dir la seva dona-. No sembles el mateix".

LA FORÇA DE LA HISTÒRIA
Tota la força de la història descansa en el fet que aquest *no sembles el mateix* tingui capacitat de fer-nos visitar la lectura i ens esclati a la cara tota la càrrega repressiva d'aquest americanet mitjà, que Robert Altman va dur al cinema amb *Short Cuts*. Futurisme europeu. O present?

PARLEM-NE

Cartes a Jesús Royo (1) D'acord

JOAN SOLÀ

M'has enviat, distingit col·lega, el teu darrer llibre, *Arguments per al bilingüisme* (Barcelona: Montesinos 2000), amb aquell advertiment de Baroja, que Déu hauria de consultar de vegades l'opinió del diable, "no fos cas que tingués raó", i *suposant, esperant (i confiant)* que discreparé del tot dels teus plantejaments, però *sabent* (les cursives són teves) que, per la meua curiositat impenitent, et llegiré amb interès; i em dius que amb això ja en tens prou. Però jo no, en tinc prou, i com que el tema és important, val la pena de parlar-ne; perquè *Parlem-ne* és el títol que jo vaig voler posar a aquesta secció meua del diari, abans que el teu llibre reclamés "Hem de parlar, sense callar-nos res, però sense fer callar a ningú". I perquè jo sóc tan rebel com tu, i per tant no accepto tampoc que la llengua sigui un tabú o una cosa sagrada en sentit negatiu i que "de-

clarar-se bilingüista [tingui] un cert component de risc personal" o, més exactament, hagi de fer por a ningú: "per simple principi d'inconformisme -suposo que saludable- no m'hi sé resignar" tampoc jo. I entenc que et molestés que el Síndic de Greuges i el Defensor del Pueblo et vagin voler fer callar fregant-te pels nassos la llei, si tu creus que per a una persona amb aquests càrrecs "el més lògic no és argumentar en base a la llei, sinó recórrer-la" si cal. I perquè em rebenta com a tu que ("gairebé", diria jo)

tots els partits polítics amaguen el cap sota l'ala quan es tracta de llengua i que diguin a tort i a dret (mentre pensen exactament el contrari) que a Catalunya no hi ha cap crispació ni cap problema lingüístic, car certament "això és símptoma que el problema és més gros del que sembla". Perquè jo també "constato: a) que hi ha conflicte, i b) que hi ha la dèria per negar que hi ha conflicte"; i em temo també que "amb les injustícies d'avui s'està sembrant el conflicte de demà"; i també protesto que "no es pot reclamar la salut de la llengua

a costa de la salut dels ciutadans": "Si no, tard o d'hora això petarà". I perquè penso, com tu, que els usuaris "han de poder opinar sobre la llengua, la seva eina de pensar, d'imaginar i d'estimar", per tal com la llengua "no és només ni principalment gramàtica" sinó "també ús i significat, interacció social, percepcions i valoracions, afectivitat i símbol social". I perquè jo també he arribat a creure que "el castellà a Catalunya no és conjuntural, una situació transitòria i a extingir, no", sinó que és (deixa'm matisar,

"probablement") "per sempre", i que avui ja no es pot considerar llengua "aliena" o "impròpia" del nostre país. I perquè també trobaria sarcàstic que el català només hagués de servir "perquè l'aprenguen els immigrants". I perquè estaria plenament d'acord que, arribats on som, ambdues llengües han de tenir "igualtat de consideració, amb independència del seu pes demogràfic o econòmic". I perquè subscriuria el teu concepte de bilingüisme: "Tothom que està darrere d'un taulell o finestra ha d'adaptar-se a la llengua del client. I igualment el metge amb el pacient, i el mossèn amb el feligrès, i el mestre amb l'alumne..." (¡ep!, i el jutge amb l'acusat: ja és prou que te n'oblidis); amb "una immediata conseqüència laboral: tots els dependents, mestres, telefonistes, etcètera, hauran de ser obligatòriament bilingües". D'acord. Observa només que tot això té dues lectures diametralment oposades: la que en fas tu i la que en faig jo.